

Björn Wallgren

Kommunstyrelsen

Ansökan om medlemskap i Kommuninvest för Danderyds kommun

Ärende

Danderyds kommun föreslås att bli medlem i Kommuninvest för att kommunen ska få ytterligare en källa till finansiering. Det är viktigt att ha fler finansieringskällor. Kommunen har idag bara en finansieringskälla och det är via affärsbankerna. Att enbart ha en finansieringskälla innebär en högre risk att kommunen får svårt att låna vid oroliga tider så som vid en finanskris eller pandemi.

Dessutom erbjuder Kommuninvest oftast bättre lånevillkor än affärsbankerna. Upplåning via Kommuninvest kan ge omkring 3 miljoner kronor lägre eller närmare en halvering av kommunens kapitalkostnader årligen.

Ett medlemskap i Kommuninvest innebär även att kommunen ingår en solidarisk borgen för Kommuninvest och deras lån. Risken att både att en kommun som är medlem i Kommuninvest och Kommuninvest själva skulle falla bedöms som låga.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen uppdrar åt kommunledningskontoret att ombesörja ansökan om medlemskap för Danderyds kommun i Kommuninvest. Uppdraget ges under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar att Danderyds kommun ska ansöka om medlemskapet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Kommunfullmäktige beslutar att Danderyds kommun ska ansöka om medlemskap i Kommuninvest.

Björn Wallgren

Bakgrund

Danderyds kommun har idag en finansieringskälla och det är via affärsbankerna. Att enbart ha en finansieringskälla innebär en högre risk att kommunen får svårt att låna vid oroliga tider så som vid en finanskris. Exempelvis vid finanskrisen 2007–2008 lämnade vissa banker kommunmarknaden och andra banker offererade sällan på kreditförfrågningar från kommuner. Det innebar att kommunerna hade svårt att låna via bankerna. Kommuninvest lånade alltid ut pengar vid det tillfället.

Om Kommuninvest

Efter de kärva åren under 1970- och 1980-talen fanns ett stort behov av en säker tillgång till krediter på den svenska kommunsektorn. Samtidigt gick kapital- och penningmarknaden igenom stora förändringar. Det var svårt att låna pengar till bra villkor i förhållande till sin kreditvärdighet, vilket fick några kommuner att ställa sig frågan: är det inte bättre att samarbeta? Det blev starten på det som idag är Kommuninvest.

Kommuninvest är en medlemsorganisation som utifrån en kommunal värdegrund verkningsfullt företräder den kommunala sektorn i finansieringsfrågor. Det är i dagsläget 292 kommuner och regioner som är medlemmar i Kommuninvest. Exempelvis blev Ekerö kommunmedlem 2019–2020 och det är ytterligare några kommuner och regioner som har ansökt om medlemskap. De Stockholmskommuner som inte är medlemmar är det Nacka, Österåker, Täby, Lidingö och Stockholm stad. Kommuninvest är den största långgivaren till kommunsektorn.

Kommuninvest har inget eget vinstsyfte. Ändamålet är att bereda medlemmarna ekonomisk nytta. Efter nödvändig konsolidering tillförs medlemmarna resultatet

Kommuninvests kreditvärdighet bärs upp av en solidarisk borgen från medlemmarna, vilken bidrar till att göra Kommuninvest till en attraktiv motpart för kvalificerade investerare och finansiella institutioner.

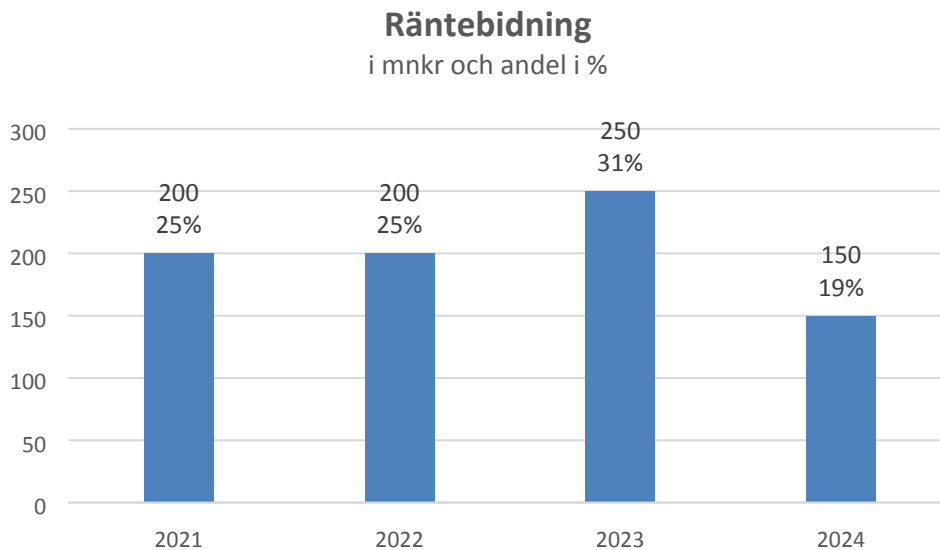
Medlemskapet innebär att kommuner betalar in en medlemsinsats som står i proportion till antal invånare. För 2021 är insatsnivån 1 000 kronor per invånare för att öka med 100 kronor per år fram till 2024 då insatsnivån är 1 300 kronor per invånare.

Kommuninvests utlåning är cirka 440 miljarder per 2020-06-30. De har kontor i Örebro och är cirka 110 anställda.

Björn Wallgren

Kommunledningskontorets utredning

Kommunen har idag 800 miljoner kronor i lån hos Nordea. Lånen förfaller i en jämn fördelning fram till och med 2024. Nedanstående tabell visar kommunens skulder vid slutet av 2020. Lån som förfaller inom ett år är 200 miljoner kronor och motsvarar cirka 25 procent av kommunens totala låneskuld.

Kommunen hade tidigare lån hos Handelsbanken, SEB och Swedbank men vid nyupplåningen offererade Nordea den mest ekonomisk fördelaktiga lånevillkoren. Den offert som var näst bäst var över 50 procent dyrare.

Det har lett till att kommunen i dagsläget enbart har en motpart. Vid alla nyupplåningstillfälle begär kommunen alltid offert från minst tre affärsbanker.

Kommunen har idag enbart en finansieringskälla och det är via affärsbankerna. Därför bör kommunen utöka med minst en till finansieringskälla för att minimera risker med att få bra lånevillkor när behov av likviditet uppstår för kommunen.

Det finns andra finansieringskällor. Kommunen kan skaffa sig finansiering via kapitalmarknaden i form av obligationslån. Obligationslån är ett löpande skuldebrev som vanligtvis förfaller till återbetalning inom fem till tio år. Löptiden kan dock variera från cirka ett år och ända upp mot trettio till femtio år.

Björn Wallgren

Ett obligationslån har en uppstartskostnad och är förenat med en årlig kostnad. Det är även förenat med ett större egen arbetsinsats samt att andra kostnader som exempelvis kreditlöften och rating kan tillkomma. Utöver kostnader och egen arbete är det ett starkt önskemål från marknaden att en kommun ska ha ett lånebehov om minst 1 miljard som går via obligationslån. Marknaden önskar en regelbundenhet och förutsägbarhet för att kunna ge de bästa lånevillkoren. Eftersom kommunen idag har 800 miljoner kronor i lån blir det svårt att nå upp till önskemålet om minimilånebeloppet via obligationslån. Eftersom ett obligationslån skulle vara ytterligare en finansieringskälla skulle lånebeloppet via obligationslån inte vara kommunens totala låneskuld utan en andel av den.

Lånevillkoren för ett obligationslån är i princip i samma nivå som om kommunen skulle låna via Kommuninvest. Det innebär att Kommuninvest skulle vara ett bra alternativ till ytterligare en finansieringskälla vid sidan om affärsbankerna.

Konsekvenser vid medlemskap i Kommuninvest

Om kommunen skulle ansöka om medlemskap i Kommuninvest skulle det innebära olika konsekvenser.

Först behöver kommunen skicka in en intresseanmälan. Sedan gör Kommuninvest en kommunbedömning och deras analys och finanskommitté ger sedan sin rekommendation till föreningsstyrelsen som i slutändan beslutar om medlemskapet. Kommuninvest välkomnar alla kommuner och regioner och ansökningsförfarandet tar omkring två till tre månader från att en intresseanmälan har gjorts.

När kommunen sedan är medlem behöver kommunen betala in en så kallad medlemsinsats eller ett bidrag till kapitalkravet som alla kreditinstitut har till följd av EU-regler.

EU har beslutat om kapitalkrav för offentliga utvecklingskreditinstitut. Finansinspektionens beslutade hösten 2019 om ett krav på 1,0 procent i bruttosoliditet.

Bruttosoliditetsgrad är ett mått som uttrycker relationen mellan ett kreditinstituts primärkapital och de totala exponeringarna i tillgångar och åtaganden.

Under 2020 har Kommuninvest beslutat om kapitalmål för koncernen. Beslut om kapitalmål för Kommuninvest beslutas vart fjärde år på föreningsstämman. Besluten tas andra året under en mandatperiod. Nästa gång är 2024. Beslutet formuleras som ett krav på kronor/invånare för varje enskilt kommande år.

Björn Wallgren

Om medlemskapet sker 2021 innebär det att kommunen behöver betala in 1 000 kronor per invånare vilket är cirka 33 miljoner kronor (cirka 32 700 invånare x 1 000 kr). Kapitalkravet ökar sedan varje år fram till 2024 vilket innebär att kommunen behöver betala in ytterligare 100 kr per invånare per år vilket är cirka 3 miljoner kronor (cirka 32 700 invånare x 100 kr).

Återbäring från Kommuninvest på det insatta kapitalet

Varje år får medlemmarna en återbäring från Kommuninvest. Återbäringen består av två delar, den ena är *ränta på insatt kapital* och den andra delen av *Kommuninvest vinst*.

Kommuninvest ger i dagsläget 1,75 procent ränta på det insatta kapitalet. Vilket skulle ge en avkastning på kommunen insatta kapital om cirka 0,6 miljoner kronor som en årlig finansiell intäkt (33 mnkr x 1,75%). Röntan på insatskapitalet har varit allt ifrån 1 procent till närmare 5 procent.

Utöver ränta på insatskapitalet delar Kommuninvest ut viss del av vinsten till medlemmarna. Den återbäringen baseras på medlemmens "*affärsvolym*" eller medlemmens lånestorlek. Storleken på återbäringen bestäms från år till år och kan därför variera. Eftersom kommunen i början inte har några lån upptagna via Kommuninvest kommer återbäringen att vara minimal de närmsta åren.

Lägre kapitalkostnader

Idag har kommunen en genomsnittsränta om cirka 0,6 procent på kommunens lån i affärsbankerna. Kapitalkostnaderna för kommunen är cirka 5 miljoner kronor per år (800 mnkr x 0,6%). Lånevillkoren som kommunen skulle få från Kommuninvest är lägre än dagens genomsnittsränta. Lånevillkoren varierar beroende på marknaden men de indikativa räntorna hos Kommuninvest (november 2020) är exempelvis cirka 0,3 procent för en fast ränta på fem år och under 0,2 procent för ett rörligt lån med en kapitalbindning på fem år. Ett fast lån på två år har en indikativ låneränta om strax över 0,1 procent och ett rörligt lån med en kapitalbindning på två år är strax under 0,1 procent.

Om kommunen skulle ha en jämn spridning av lånen från ett år till fem år skulle den genomsnittliga räntan vara under 0,3 procent, vilket i sin tur skulle ge strax över 2 miljoner kronor i kapitalkostnad per år (800 mnkr x 0,3 %). Det är cirka 3 miljoner kronor lägre kapitalkostnad när de befintliga lånen förfaller och kommunen kan erhålla lägre lånevillkor via Kommuninvest. Det skulle ge närmare en halvering av kommunens kostnader för lånen.

Björn Wallgren

Innebörden av det solidariska borgensåtagandet

Den solidariska borgensförbindelsen är enligt sin lydelse en generellt utformad borgen med ett direkt solidariskt ansvar för medlemmarna i Kommuninvest ekonomisk förening (medlemmarna).

Genom att borgensförbindelsen innebär ett direkt ansvar, kan en fordringsägare söka betalning antingen av Kommuninvest i Sverige AB (Kommuninvest) eller av en medlem. Fordringsägare behöver inte först försöka få betalt av Kommuninvest, utan hela beloppet kan krävas direkt från medlemmarna. Kommuninvests åtagande måste dock först ha förfallit till betalning. Det solidariska ansvaret innebär att en fordringsägare kan vända sig mot vilken eller vilka som helst av medlemmarna med krav på betalning av hela beloppet. Det är således inte frågan om ett delat ansvar.

Framställs ett krav enligt borgensförbindelsen mot en medlem, ska denne genast meddela Kommuninvest, som snarast möjligt ska meddela eventuella invändningar mot kravet. Kommuninvest kommer sedan att betala hela beloppet.

Kan Kommuninvest inte själv betala, anmodar bolaget samtliga övriga medlemmar att de ska stå för sin andel av kravet enligt en särskild fördelningsnyckel. Föreligger en brist på betalning från en medlem, täcks denna av samtliga övriga medlemmar.

Det främsta syftet med den solidariska borgensförbindelsen är att överföra kommunsektorns goda kreditvärdighet till Kommuninvest. Därigenom får Kommuninvest bättre möjligheter till lägre upplåningskostnader, vilket i sin tur innebär att medlemmarna får billigare upplåning. Kommunsektorns goda kreditvärdighet visas av att Kommuninvest har bästa möjliga kreditvärdighet från de två största kreditvärdighetsinstituten Moodys' och Standard & Poors'. Det innebär samma kreditvärdighet som svenska staten.

Genom att medlemmarna är ansvariga för all utlåning som Kommuninvest beviljar, bedöms risken som mycket liten att den solidariska borgensförbindelsen ska behövas ianspråkta. Det har heller aldrig inträffat.

En orsak till att borgensförbindelsen skulle behöva användas är om Kommuninvest gör stora förluster vid placeringarna av likviditetsreserven, det vill säga upplånade medel som bolaget har placerat i väntan på att lånas ut till medlemmarna. Reglerna för i vilka värdepapper Kommuninvest får placera är dock mycket restriktiva. Det handlar i princip enbart om statspapper, kommunpapper och säkerställda obligationer med bästa möjliga kreditvärdighet. Den enskilt största placeringsmotparten är svenska staten. Att svenska staten skulle få problem som skulle påverka statspapper marknaden är inte så troligt. Det innebär att den solidariska borgen sannolikt inte kommer att behöva användas för den orsaken.

Björn Wallgren

En annan tänkbar orsak till att borgensförbindelsen skulle behöva användas är att ett antal medlemmar får stora likviditetsproblem som i första hand inte kan hanteras av Kommuninvest själva. Då kan den solidariska borgen användas. Dock har kommunsektorn idag en god likviditet, vilket bör kunna användas i en sådan situation. Om väldigt många kommuner inklusive Kommuninvest själva som får problem i framtiden är det frågan hur svenska staten kommer att agera?

Kommunledningskontorets yttrande

Den främsta anledningen till att kommunledningskontoret föreslår att Danderyd blir medlem i Kommuninvest är att få en till finansieringskälla. Det minskar risken för kommunen att få dåliga lånevillkor eller svårigheter att få tillgång till likviditet. Utöver denna fördel så är det rent ekonomisk fördelaktigt att bli medlem eftersom Kommuninvest ger bättre lånevillkor samt ger avkastning på Danderyds insatta kapital.

Utöver dessa fördelar kan även de kommunalförbunden som Danderyd är delägare till att ansöka om medlemskap i Kommuninvest. Det förutsätter dock att alla ägarkommuner i kommunalförbundet är medlemmar i Kommuninvest. Det är några enstaka kommuner som inte är medlem i Kommuninvest.

Det finns en nackdel och det är den solidariska borgen. Dock bedömer kommunledningskontoret att det är en så pass liten risk att det skulle inträffa. Först måste en medlemskommun fallera, dvs inte kan betala sina lån. Sedan måste det inträffa att Kommuninvest själva inte kan stå för kommunens lån. Först i tredje hand bli aktuellt att Danderyd tvingas betala in mer medlemsinsats för att täcka Danderyds andel av det förfallna lånet. Det är en låg risk för att alla dessa tre steg ska ske.

Sammantaget ser kommunledningskontoret att fördelarna överväger ett medlemskap i Kommuninvest. Danderyd får en finansieringskälla till samtidigt som kommunens kostnader kan minska med närmare 3,5 miljoner kronor årligen. Det är närmare en halvering av kommunens finansiella kostnader för kommunens lån.

Ekonomiska konsekvenser

Om kommunen skulle bli medlem i Kommuninvest skulle det innebära att kommunen behöver betala in cirka 33 miljoner kronor i en medlemsinsats. I december 2020 har kommunen likviditet nog för att betala motsvarande belopp utan att ta upp nya lån. Vilket skulle innebära inga kostnader skulle uppstå eftersom inlåningsränta på kommunens bankkonto är närmare noll (0) procent. Om kommunen behöver låna upp motsvarande belopp kommer det att kosta strax under 0,1 miljoner kronor baserat på en genomsnittlig låneränta på 0,3 procent.

Björn Wallgren

Kommunen skulle få en återbäring från Kommuninvest som är cirka 0,6 miljoner kronor. Vilket innebär att netto skulle kommunen öka den finansiella intäkten med 0,5 miljoner kronor (0,6 mnkr – 0,1 mnkr). Vilket är en god affär för kommunen.

Vidare finns det en möjlighet att kommunen halverar sina finansiella kostnader (lånekostnaderna). Det kan innebära upp till 3 miljoner kronor lägre finansiella kostnader årligen.

Sammantaget skulle det ge närmare 3,5 miljoner kronor i både högre intäkter och lägre kostnader för kommunen vid ett medlemskap i Kommuninvest.

Johan Lindberg
kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Ansökan om medlemskap i Kommuninvest för Danderyds kommun

Expedieras
Kommuninvest